

Sygn. akt III U 1296/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Przemysłu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Lucyna Oleszek

Protokolant: sekretarz sądowy Agnieszka Radochońska

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2013 r. w Przemysłu

na rozprawie

sprawy S. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o emeryturę

na skutek odwołania S. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 17 września 2013 r. **nr** (...)

I. **z m i e n i a** zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy S. M. prawo do emerytury w ustawowej wysokości, począwszy od dnia 22 sierpnia 2013 r.,

II. **s t w i e r d z a**, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. nie ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w ustaleniu prawa do powyższego świadczenia.

Sygn. akt III U 1296/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 10 grudnia 2013 r.

Decyzją z dnia 17 września 2013 r., zn. (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy S. M. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji podano, iż wnioskodawca nie spełnia wszystkich warunków określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009 r. poz. 1227 ze zm.). Nie udowodnił 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Z braku stosownych świadectw pracy wykonywanej w warunkach szczególnych organ rentowy nie uwzględnił wnioskodawcy prac w warunkach szczególnych w okresie od 10 lipca 1970 r. do 31 maja 1996 r. w Gospodarstwie Rolnym (...) Skarbu Państwa M. – Zakładzie Rolnym (...).

Wnioskodawca S. M. w dniu 9 października 2013 r. złożył odwołanie od tej decyzji, domagając się jej zmiany.

Na uzasadnienie podał, że decyzja jest dla niego krzywdząca. W zasadzie przez cały okres zatrudnienia pracował w warunkach szczególnych jako operator suszarni zielonek i palacz centralnego ogrzewania. Praca wykonywana na tych stanowiskach należy do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie z przyczyn, które stanowiły o wydaniu zaskarżonej decyzji.

Ponownie stwierdzono, że wnioskodawca nie spełnia warunków do nabycia emerytury określonych w art. 184 ust. 1 i 2 w zw. z art. 27 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009 r., poz. 1227 ze zm.) oraz w zw. z § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Podniesiono, że spośród ustawowych warunków wnioskodawca wykazał 25-letni staż ubezpieczeniowy i nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Natomiast na dzień złożenia wniosku emerytalnego nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Spornych okresów zatrudnienia nie potwierdził świadectwami wykonywania pracy w szczególnych warunkach

Organ rentowy wskazał, że okresy pracy wykonywanej w warunkach szczególnych może potwierdzić jedynie zakład pracy, ewentualnie jego następca, na podstawie posiadanej dokumentacji i w ściśle określonej formie, zgodnie z § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia. Wnioskodawca przedstawił jedynie zwykłe świadectwa pracy, z których wynika, że pracował na stanowisku różnych stanowiskach. Takie ogólne sformułowanie nie pozwala na stwierdzenie w jakim okresie wnioskodawca faktycznie, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy w Przemyślu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca S. M. urodzony (...) wystąpił w dniu 22 sierpnia 2013 r. po raz pierwszy z wnioskiem o emeryturę, oświadczając że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego oraz że pozostaje w stosunku pracy. Na potwierdzenie okresów ubezpieczenia oraz charakteru zatrudnienia odwołał się do dokumentacji złożonej do wniosku z dnia 29 czerwca 2004 r. o ustalenie kapitału początkowego.

Mimo to zaskarżoną decyzją z dnia 17 września 2013 r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury z powodu braku stosownych świadectw pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Nie uwzględniono charakteru prac wykonywanych przez wnioskodawcę w byłym Państwowym Gospodarstwie Rolnym w M..

Dowód: 1. Akta organu rentowego (emerytalne):

- wniosek o ustalenie kapitału początkowego z dn. 29.06.2004 r.
- wniosek o emeryturę z dn. 22.08.2013 r.
- decyzja odmowna z dnia 17.09.2013 r.

Ponadto Sąd ustalił, że wnioskodawca S. M. z zawodu ślusarz-mechanik pracę zawodową rozpoczął w Warsztacie Mechanicznym PGR S., gdzie był zatrudniony od 1 lipca 1970 r. na stanowisku pomocnika mechanika. Następnie z dniem 1 lipca 1972 r. został zatrudniony jako pomocnik montera w PGR Przedsiębiorstwie (...) w M., pracował tam do 30 września 1973 r.

W okresie od 25 stycznia 1974 r. do 17 grudnia 1975 r. wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową. W czasie tej służby był przydzielony do pracy spawacza elektrycznego. W dniu 20 grudnia 1975 r. wnioskodawca zgłosił się ponownie do pracy, wnosząc zatrudnienie go na stanowisku spawacza i przydzielenie go do grupy produkującej kotły. Z dniem 7 stycznia 1976 r. został ponownie przyjęty do pracy w PGR w M.

w Warsztacie Mechanicznym w S.. Od 1 lutego 1976 r. został zatrudniony na czas nieokreślony na stanowisku mechanika maszyn rolniczych.

Z dniem 5 czerwca 1979 r. wnioskodawca został przeniesiony z Warsztatu Mechanicznego w S. do pracy w S. Z. Państwowego Gospodarstwa R. M.- Zakład Rolny (...) na stanowisko operatora. Po raz kolejny zawarto z nim umowę o pracę na czas nieokreślony.

Obowiązki wyłącznie w S. Z. wnioskodawca wykonywał do 31 października 1984 r. Następnie czasowo powierzano mu obowiązki w kotłowni. Od

1 listopada 1984 r. do 15 maja 1985 r. oraz od 5 listopada 1985 r. do 30 czerwca 1986 r. powierzono mu obowiązki brygadzysty w kotłowni. W tym czasie pracował on równocześnie na stanowisku palacza c.o. Od 6 grudnia 1988 r. do 30 kwietnia 1989 r. ponownie wnioskodawca został przeniesiony do pracy w Warsztacie Mechanicznym Zakładu Rolnego w M., gdzie powierzono mu obowiązki palacza c.o. Faktycznie już do końca zatrudnienia tj. do 30 kwietnia 1995 r. wykonywał wyłącznie obowiązki palacza centralnego ogrzewania.

W czasie zatrudnienia w dniu 20 grudnia 1986 r. wnioskodawca z wynikiem pozytywnym ukończył kurs operatora suszarni zbożowych, a w dniu 2 marca 1994 r. ukończył kurs w zakresie eksploatacji urządzeń i instalacji energetycznych: kotłów parowych do 1,2 MPa na paliwo stałe. Ponadto w dniu 3 grudnia 1994 r. został ukarany karą upomnienia za niewłaściwą obsługę kotłów (...)80 i (...)1,3.

Po rozwiązaniu z dniem 30 kwietnia 1995 r. umowy o pracę z przyczyn dotyczących zakładu pracy wnioskodawca został ponownie zatrudniony w Gospodarstwie Rolnym (...) Skarbu Państwa – Gospodarstwie Rolnym w M. na czas określony od 1 maja do 31 sierpnia 1995 r. w pełnym wymiarze czasu pracy jako palacz centralnego ogrzewania na ciepłą wodę. Nadal wykonywał obowiązki w tej samej kotłowni, która służyła do wytworzenia zarówno ogrzewania mieszkań w 9 blokach i 9 domów jednorodzinnych, jak i podgrzewania wody.

Również od 1 września 1995 r. do 31 maja 1996 r. wnioskodawca pracował jako palacz centralnego ogrzewania i ciepłej wody, przy czym został już zatrudniony przez Spółdzielnię Mieszkaniową w M.. Pracę nadal wykonywał w dawnej kotłowni Zakładu Rolnego.

Dowód: 1. Akta organu rentowe (o ustalenie kapitału początkowego):

- książeczka wojskowa (kserokopia),
- świadectwo pracy z dn. 30.04.1995 r.,
- świadectwo pracy z dn. 31.05.1996 r.

2. Akta organu rentowego (emerytalne):

- świadectwo pracy z dn. 31.05.1996 r.

3. Akta osobowe wnioskodawcy:

- podanie o pracę z dn. 3.07.1970 r.
- przyjęcie do pracy z dn. 6.07.1970 r.,
- umowa o pracę z dn. 1.07.1972 r.

- podanie o ponowne przyjęcie do pracy z dn. 20.12.1975 r.,
- przyjęcie do pracy z dn. 7.01.1976 r.
- umowa o pracę z dn. 1.02.1976 r.,
- przeniesienie do pracy w S. Z. z dn. 5.06.1979 r.
- umowa o pracę z dn. 5.06.1979 r.,
- zakresy czynności operatora w S. Z.
- powierzenie obowiązków brygadzysty w kotłowni i palacza c.o. z dn. 31.10.1984 r., 5.11.1985 r. i 5.12.1988 r.
- Zaświadczenie z dn. 20.12.1988 r. o ukończeniu kursu operatora suszarni zielonek,
- Zaświadczenie z dn. 2.03.1994 r. o ukończeniu kursu eksploatacji kotłów,
- kara upomnienia z dn. 3.12.1994 r.
- wypowiedzenie umowy o pracę z dn. 17.01.1995 r.
- świadectwo pracy z dn. 30.04.1995 r.
- umowy o pracę na czas określony od 1 maja do 31 sierpnia 1995 r.
- angaże za lata 1970-1995,

4. zeznania wnioskodawcy (nagranie rozprawy - 35 min.).

Sąd ustalił też, że obowiązki operatora/palacza wnioskodawca wykonywał w S. Z. w M.. Praca w suszarni była przez cały rok, a jej natężenie następowało w sezonie tj. od kwietnia do czerwca. Oprócz suszenia trawy i produkcji paszy tzw. brykietów z trawy, w suszarni suszono też zboża, rzepak oraz kukurydzę. Przez cały okres tego zatrudnienia wnioskodawca pracował przy obsłudze pieca, który wytwarzał ciepło na halę suszarni. Pracowały dwa piece, oprócz tego wentylatory i taśmociągi. Praca odbywała się na dwie zmiany, a w sezonie na trzy. Przy piecu równocześnie pracowało dwóch pracowników. Do obowiązków wnioskodawcy należało oczyszczenie pieca przed rozpoczęciem zmiany, a następnie utrzymywanie temperatury około (...). Wszystkie prace palacza wykonywane były ręcznie, piec ogrzewany był miałem węglowym. W pomieszczeniu oprócz wysokiej temperatury, cały czas był kurz i pył z suszonych roślin oraz hałas wytwarzany przez pracujące maszyny – taśmociągi i wentylatory.

Z kolei w kotłowni, która podlegała pod Warsztat Mechaniczny wnioskodawca pracował przy piecach z ruchomymi rusztami. Było to wówczas innowacyjne rozwiązanie, wymagało nauczania się właściwej obsługi. Do załadunku pieca używano automatycznej łyżki, ale konieczne było jej uruchomienie i niejednokrotnie ręczne doładowanie. W kotłowni były 3 piece, z reguły równocześnie pracowały 2, stale pracowały też pompy. Praca zorganizowana była na zmiany po 12 godzin. Na jednej zmianie pracowało po 2-3 palaczy, Praca kotłowni trwała cały rok. W sezonie grzewczym ogrzewano 9 bloków mieszkalnych oraz 9 domów jednorodzinnych, natomiast przez cały rok podgrzewano wodę do tych mieszkań.

Dowód: 1. zeznania świadków:

- J. W. (nagranie rozprawy – 8 min.),
- E. H. (nagranie rozprawy - 19 min.),

2. zeznania wnioskodawcy (nagranie rozprawy – 35 min.).

Dokonując tych ustaleń Sąd oparł się na dokumentach zgromadzonych w aktach organu rentowego: emerytalnych i kapitałowych oraz w aktach osobowych wnioskodawcy z okresu jego zatrudnienia w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w M., które w ostatnim etapie działalności funkcjonowało jako Gospodarstwo Rolne (...) Skarbu Państwa w M.. Na podstawie tych wszystkich dokumentów można bowiem stwierdzić, w jakim charakterze wnioskodawca pracował. Strona przeciwna nie kwestionowała ich w toku procesu. Korzystają, więc one z domniemania prawdziwości zawartych w nich oświadczeń z mocy art. 244 i nast. k.p.c.

Za wiarygodne w znacznej części Sąd uznał też zeznania świadków: J. W. (2) – mechanika-spawacza i kierownika Zakładów Rolnych w R. oraz E. H. (2) - zastępcy kierownika Warsztatu Mechanicznego w S.. Świadkowie ci pracowali w PGR M. od 1967 r. do 1996 r. Odpowiadali oni za pracę swoich warsztatów i zakładów, a równocześnie byli zorientowani co do pracy wnioskodawcy. Jednoznacznie potwierdzili, że wnioskodawca pracował zarówno w suszarni zielonek, jak

i w kotłowni. Przy czym Sąd nie podzielił tych zeznań, co do tego, że prace te wnioskodawca wykonywał przez cały okres swego zatrudnienia w Zakładzie Rolnym w M..

Z dokumentacji osobowej oraz zeznań wnioskodawcy wynika, że najwcześniej od 5 czerwca 1979 r. zaczął on pracę w S., a wcześniej pracował w Warsztacie Mechanicznym. Niemniej świadkowie ci opisali strukturę zatrudnienia w PGR M.. Wskazali, jakie roboty wykonywał wnioskodawca, jak wyglądała organizacja pracy. Również w całości Sąd podzielił zeznania wnioskodawcy, pozostają one w zgodzie z dokumentacją zawartą w aktach osobowych dołączonych z archiwum. Podania o kolejne prace, kwestionariusz osobowy, życiorys i umowy o pracę wskazują, że pracował on m.in. jako operator/palacz w suszarni zielonek oraz na stanowisku palacza c.o.

Zeznania świadków łącznie z zeznaniami wnioskodawcy oraz dowody z dokumentów wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają, są one wiarygodnym źródłem ustaleń faktycznych. Wynika z nich, jaką pracę i w jakich warunkach wykonywał wnioskodawca.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w dniu 1 stycznia 2013 r. - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Ponadto emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Równocześnie zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43) - ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. będącym pracownikami zatrudnionymi w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3 tj. jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- osiągnęli wiek emerytalny wynoszący dla mężczyzny 60 lat oraz
- posiadają wymagany okres składkowy i nieskładkowy tj. 25 lat dla mężczyzny, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Dla ustalenia tych uprawnień - za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2 cyt. ustawy).

Zgodnie z § 2 ust. 1 cyt. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) - okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji - w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie

§ 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zaświadczenie zakładu pracy powinno potwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których uzależnione jest przyznanie emerytury.

Bezsporne jest, że wnioskodawca występując z wnioskiem emerytalnym wykazał, iż w dniu (...) ukończył 60 lat oraz posiada 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

W toku postępowania sporny okazał się charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w ówczesnym Państwowym Gospodarstwie Rolnym w M., gdzie pracował m.in. jako operator/palacz w suszarni zielonek i palacz c.o.

Na podstawie zgromadzonego materiału Sąd przyjął, że odwołanie wnioskodawcy jest zasadne, a jego żądanie co do zmiany zaskarżonej decyzji w zakresie dotyczącym charakteru zatrudnienia zasługuje na uwzględnienie. Sąd przyjął bowiem, że wnioskodawca w warunkach szczególnych pracował:

- w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w M. od 5 czerwca 1979 r. do 30 kwietnia 1995 r. jako operator/palacz w suszarni zielonek i palacz c.o.,

- w Gospodarstwie Rolnym (...) Skarbu Państwa - Gospodarstwie Rolnym w M. od 1 maja 1995 r. do 31 sierpnia 1995 r. jako palacz c.o.,

- Spółdzielni Mieszkaniowej w M. od 1 września 1995 r. do 31 maja 1996 r. jako palacz c.o.

Łączny okres pracy na wymienionych stanowiskach wynosi 16 lat i 11 miesięcy.

W pierwszej kolejności Sąd przyjął, że uzasadnione jest twierdzenie wnioskodawcy, iż należy uwzględnić mu co najmniej wymienione okresy pracy do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Stanowiska palacza w suszarni i palacza c.o. są wymienione w wykazie stanowisk (A) powołanego na wstępie rozporządzeniu. Spór powstał w związku z brakiem świadectw pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Jednakże Sąd przyjął, że oryginalne dokumenty zgromadzone w aktach osobowych wnioskodawcy w postaci umów o pracę

i angaży za lata 1979-1996 oraz świadectwa prac za poszczególne okresy zatrudnienia jednoznacznie wskazują, że wnioskodawca we wskazanych trzech zakładach (w istocie w tym samym miejscu) pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wyłącznie jako palacz w suszarni zielonek i palacz c.o. Charakter zatrudnienia potwierdzili także świadkowie, którzy pracowali razem z wnioskodawcą.

Prace w suszarniach z zastosowaniem podgrzewania, jeżeli temperatura powietrza

w tych suszarniach przekracza 35° C wymienione są w wykazie A Dział XIV poz. 11 cyt. rozporządzenia, a stanowisko suszarniowego zielonek wymienione jest w Dziale XIV poz. 11 pkt 2 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa

(...) Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze.

Z kolei prace nie zautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego, wymienione są wykazie A Dział XIV, poz. 1 cyt. rozporządzenia oraz w wykazie A Dział XIV, poz. 1 pkt 4 cyt. załącznika do zarządzenia Nr 16.

Rozstrzygając kwestię tych spornych okresów zatrudnienia, Sąd przyjął, że wnioskodawca wykazał ponad 16-letni okres pracy w warunkach szczególnych, przypadający przed 1 stycznia 1999 r.

Podnieść należy, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodnione wszelkimi dowodami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego i nie są potrzebne jakieś szczególne dowody np. z dokumentów - wystarczą dowody np. z zeznań świadków

i stron. Zdaniem Sądu Okręgowego istotny w sprawie okazał się rodzaj pracy faktycznie wykonywanej przez wnioskodawcę, który w istocie we wskazanych okresach zatrudnienia, czyli ponad 16 lat pracował jako operator suszarni i palacz c.o.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie i na mocy powołanych przepisów w zw. z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone decyzje, przyznając mu prawo do emerytury począwszy od dnia 22 sierpnia 2013 r. tj. daty złożenia wniosku oraz spełnienia warunków do nabycia prawa, o czym orzeczono w pkt I-szym wyroku.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Kierując się tym przepisem oraz uwzględniając wcześniejsze rozważania Sąd uznał, że ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (przeprowadzenie dowodu

z zeznań świadków oraz dokumentów nieznanymi organowi rentowemu i ich ocena) zwalniają organ rentowy z odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia emerytalnego wnioskodawcy. Orzeczenie w tym zakresie zawarto w pkt II-im wyroku.